

*Vecsési esküvői
népszokások*

Vecsési esküvői népszokások

Az 1900-as évek elején jellemzően még nem voltak nagy esküvők Ennek legfőbb oka, hogy az első világháború majd minden családot kedvezőtlenül érintett, sokszor apa és fia is katona volt. Leginkább úgynevezett szoba lagzikat (stum hohceit) tarottak, amelynél a főzésben, tálalásban a rokonok segítettek.

A 30-as évek közepén épültek meg a nagy táncteremek, a Darula Lizi néni (ma Halász Étterem) és a Kauremszki (Kobi-féle) vendéglő . Ezekbe már 100 pár vendéget is meghívhattak, persze attól függött, hogy milyen volt az anyagi helyzetük. Manapság az esküvőket a Gazdakörben és a Falusi Iskola tornatermében tartják meg.

Öltözék

A menyasszonyi ruha még nem volt fehér, leginkább a sokszínűség jellemezte. Kék, zöld, szürke, bordó, barna színig minden megtalálható volt rajta. Jellemzően blúzt viseltek boka fölöttig érő szoknyával, fekete köténnyel.

A fehér menyasszonyi ruhák a 20-as évektől kezdve jelentek meg a gyárakban dolgozó munkásoknál, míg a 30-as évek közepétől már mindenki fehérben esküdött. A ruha ekkor már rövidebb lett, de még mindig takarta a vádlit. Ezidőben jelent meg a fátyol és a koszorú is.

A vőlegények kezdetben sötétkék öltönyt viseltek csizmával és kalappal, majd az ő viseletüket illetően is történtek változások. Elhagyták a csizmát, az öltöny fekete lett. Az ingeknek ekkor még nem volt spicces a gallérjuk. A kalap egészen a második világháborúig megmaradt. Nyakkendőt csak az 50-es évektől kezdtek hordani.

Leánykéréstől a készülődésig

Régen a fiatalok nem jártak jegyben. A szokás szerint a fiú elment a lányos házhoz és megkérte a lány kezét a szülőktől. Ha igent mondtak a kézkérésre, a következő vasárnap a fiú a szüleivel együtt ment vissza és megbeszéltek az esküvő időpontját. A kézkérés után a fiatalok elmentek beiratkozni a község házára és a plébániára. A szokás úgy tartotta, hogy három vasárnapi misén hirdették a nevüket, s aztán esküdhettek meg (ez a szokás még a közelmúltban is tartotta magát).

Az esküvőket többnyire a farsangi időszak alatt tartották, mert akkor egyrészt nem volt annyi munka, másrészt pedig az étel hűtése is könnyebben megoldható volt, hiszen ebben az időben még nem volt hűtőgép.

Az esküvők időpontja leginkább a keddi, szerdai, vagy csütörtöki napok voltak, ugyanis szombaton a legtöbben a piacra mentek árulni.

Ezek után elkezdődött a készülődés. A vendégeket illetően kérdés volt, hogy ki mennyi vendéget hív (fele-fele arányban vagy esetleg az egyik fél többet hív meg), mert a kiadások is eszerint osztoztak meg. Ez még a mai napig is így van.

Mindig a keresztapa töltötte be a násznagyi tisztsége, ugyanis a keresztszülőket ekkortájt nagy tisztelet övezte. Volt, hogy több generáción át tartották meg családon belül a komaságot. Mivel régen nagy családok voltak, éppen ezért mindenkit nem tudtak meghívni. Az volt a szokás, hogy az idősebb testvért a temetésre hívják, a legfiatalabbat az esküvőre, és ha valakivel haragban voltak a családban, hát azt is meghívták, mert a mondás szerint az esküvő és temetés elsimít mindent (eendoh und leht moht olász kleh).

Aztán a násznagyok meghívása után elkezdtek hívogatni a többi vendégeket is. Ezeknek legtöbbször a faluban lakott. Ekkor még mindenkit ismertek, tudták hol lakik, nagyobb volt a kapcsolattartás, nem úgy mint ma (ezért is volt népes a lakodalom).

A szülők, testvérek, sógorok mindeközben nagy örömmel és izgalommal beszéltek meg a teendőket. Kezdődhetett a disznóvágás, tyúkkopasztás, sütés-főzés. A meghívott felnőttek személyenként 1 tyúkot és 10 tojást vittek a konyhára, míg a násznagyok 4 db kacsával is hozzájárultak a lakodalomhoz. Csirkehúsból készült étel csak a 60-70-es évektől van farsang alatt. A lagzikra általában 2 disznót vágtak, itt a férfiak nyüzsögtek. A tyúkkopasztást az idősebb asszonyok vállalták, ezalatt a fiatal asszonyok a beigli gyúrták (diós, mákos) és fonott (üres) kalácsot csináltak a reggeli kávéhoz. Mivel jellemzően nagy családok voltak, a gyermekek számára kuglófot is készítettek. Ekkortájt még mindent a pékhez vittek sütni, mert a sparheltek nem bírták. A fiatal lányokat küldözgették tepsikért, kuglófformáért, tortatálért. Számon volt tartva hogy kinek milye van, s utána nekik kellett vissza is vinni. Ők díszítették a termet is, a falra a felirat nagybetűvel az ÉLJEN AZ IFJÚ PÁR volt, amit kis bukszuslevelekkel varrtak papírra.

Az esküvő menete

A vendégek az esküvő napján reggel 8 órakor a lagzi helyszínén gyülekeztek az utcán. Három indulót (marsot) játszottak a zenészek. A zenekar mindig fűvös volt. Hogy milyen létszámú zenésbandát alkalmaztak, az attól függött, hogy milyen nagy volt az esküvő. Messzire elhallatszott, nem volt még ilyen zajos az utca! Ezután reggeliztek és felkerekedtek a vőfélyel a vőlegény kikérésére. Mire odaérnek, a kapu már tárva. Az udvarban is három indulót játszottak. Bent a vőfély elmondta a kikérő verset.

Vőlegény kikérés:

Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Kedves Vőlegény, ahonnan mi jöttünk nagy a sürgés-forgás,
jókedvvel, vígsággal van tele a ház!
Ételtől-italtól roskad ott az asztal,
A poharak csordultig vannak borral.
Meggérem a vőlegény jó apját s anyját,
bocsássak el velünk szeretett fiát.
Kérlek gyere velünk el abba a házba,
ahol a jöttödöt a sok vendég már várja.

Ezután a háziak megkínálták őket süteménnyel, itallal, s ha nagyon hideg volt, meleg teával, meleg borral is. A zenészeket és az utcán a nézőket is megvendégelték. A vőlegény után ugyanúgy a menyasszony násznagyáért is elmentek.

Násznagy kikérés:

Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Megbízást kaptam az ifjú pártól, hogy megkérjem Önöket
jöjjenek el velünk a lakodalmas házba
ahol a násznagyokat már sok vendég várja.

A menyasszonyért már minden koszorús lány, még sok kicsi is el akart menni. A vőfély ugyanúgy elmondta a verset, és indultak az esküvő helyszínére.

Menyasszony kikérés

Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Örömet, Vígságot adjon a jó Isten,
Nagy kéréssel jöttünk, elő adom itten.

Az ifjú vőlegény már szívrepesve várja
Hogy mellette legyen kiválasztott párja.
Hogy illik az eskü szavát letegyék
Nászukra Isten áldását is kérjék.
Meggérem a menyasszony jó apját s anyját,
bocsássák el velünk szeretett leányát.
Elkísérjük őt a lakodalmas házba,
hol jövetelét a sok vendég és a vőlegény már várja.

Mire a menyasszony odaért, a vendégek túl voltak a reggelin. Régen mindenki időben ment, nem illett későn odaérni. A legközelebbi rokonok tálaltak, majd rendbetették magukat az útra. A menyasszony megérkezése után már nem ült le senki. A terem közepén állt az ifjú pár a szüleivel, nagyszülőkkel, koszorúspárokkal, majd a vőfély elmondta a versét.

A fiatalok megköszönték szüleiknek, hogy eddig szerették s nevelték őket. Ez nem volt könnyek nélkül. Aztán együtt imádkoztak a vendégek, egy Miatyánkat és Üdvözlégyet. Indulás előtt egy idősebb néni, aki ismerte a rokonokat, sorba állította a mentet. Az esküvői menetben elől a zenekar ment, utánuk a vőlegény a násznagyok között, majd a kisgyerekek olyan 10 éves korig. Ezután a menyasszony a vőfélyel, s utánuk a koszorús párok. A koszorús párok után következtek a násznagyasszonyok, majd őket követték a fiatal házások. Utánuk már a kortól függött, hogyan vannak a sorba beosztva. Nagyon betartották, még 1-2 évet is számon tartottak, persze viccelődve. Utolsóként mentek a vőlegény szülei, előttük a menyasszony szülei és a nagyszülők voltak.

Mielőtt indultak, kiosztották a rozsmaringot. A férfiak és násznagyok nagyot kaptak, fel is tűzték a kalapjukra. A rozsmaring ősi szokás a sváboknál, a húség szimbóluma.

Elindultak a községházába, ami a mostani rendőrség mellett volt a főúton. Megtartották a polgári esküvőt, ami csak aláírásból állt. Utána mentek a templomba, ami szintén a főúton, az Iskola utca sarkán állt egészen 1945-ig.

Templomba menés előtt

Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Kedves örömszülők, boldog nap virradt ma,
A lányukat, mint menyasszonyt
Fiukat, mint vőlegényt kísérjük a templomba.
De mielőtt ezt megtennék, kérik szüleiket,
bocsássák meg nekik rossz tetteiket.
Meggöszönik százszor, hogy eddig nevelték,
Nagyon szépen kérik továbbra is szeressék.

Búcsúzás

Menyasszony, vőlegény, ütött az óra,
megyünk a pap elé, megyünk a templomba.
Imádkozzunk ott Isten áldásáért,
húséges boldog házasságért.
imádkozzunk mi is kedves vendégsereg,
kérjük a Jó Isten áldjon meg titeket!
Kérjük a Jó Istent tekintsen le rátok,
adjon nektek hosszú csöndes boldogságot!

Miatyánk, ki vagy a mennyekben....

Szép Menyasszony, készülj fel az útra,
ma még én kísérlek téged templomba.

Régi szokás szerint add hát karod,
az Isten szent nevével induljunk hát útnak.

Akkoriban nem volt nászmise, azt csak a 60-70-es évektől tartottak. (A háború után már a polgári esküvőt előtte való nap megtartották, de oda csak négyen mentek: az ifjú pár és a násznagyok -1954 02. hó, nagy hó volt, szánkóval vittek- szép emlék).

Amikor vége volt az esketésnek, visszaindultak, de nem azon az úton, amin odafelé, mert az nem hoz szerencsét (ez a hiedelem még ma is él). Visszaérve az ajtóban megállt az ifjú pár és bemenet mindenki szerencsét kívánt nekik. A zenészek ezalatt végig kint játszottak az udvaron. A vendégek egy pohár bor és sütemény után hazamentek és ellátták jószágaikat, majd igyekeztek vissza. Az ifjú pár ezalatt meg fényképezni ment. Ekkor még műterembe kellett menni.

Mikor már mindenki visszaért, elhelyezkedtek. A főasztalon az ifjú pár, a vőfély és a násznagyok a családjukkal, a bérmalányok és –fiúk foglaltak helyet. A szülők nem ültek le. Miután a vendégek is elhelyezkedtek, hat-nyolc fiatal behozta a levest. A tálalók és pincérek jobbára a barátok és rokonok voltak, fehér kötényben. Ettől eltérően az örömapák kék festő kötényt viselve szorgoskodtak a tálalásnál. Aki az első tálat hozta, köszöntőt mondott és felkérte imára a vendégeket, majd jó étvágyat kívánt, és elkezdődött az ebéd.

Vacsora közbeni köszöntő

Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Szép menyasszony nagyon szépen kérlek,
Engedd meg, hogy tiszta szívből köszöntselek Téged!
Engedd meg, hogy sok boldogságot kívánjak,
Kívánom, hogy teljesüljön minden vágyad!
Kedves vőlegény, most hozzád is szólok,
Neked is boldog életet kívánok!
Vigyázz, készülj fel az útra,
néha bizony rögzös ez az életpálya.
Szép menyasszony te már sose leszel árva,
Arany kalitkába lesz a szíved zárva.
Arany kalitkát férjed kézben tartja,
Az Isten áldása legyen mindig rajta!
Te ma édes szüleidet elhagyod,
hogy ifjú férjed oldalán találj meg a holnapot.
Éjjen az ifjú pár!

Koccintás

Mire közeledett a vacsora vége, megjelent a szakácsnő bekötött kézzel és egy leveses tállal. Arra kérte a vendégeket, hogy adakozzanak, mert megégette és kezét és orvoshoz kell mennie. Ki mit szánt, végigmenve a vendégek között betette a tálba. Ez volt a fizettsége, a háziaktól nem kért semmit, megtiszteltetésnek vette, hogy őt bízták meg a főzéssel. Aztán jöttek a zenészek, ők a nagydobra gyűjtöttek, mert kilyukadt. Minden személyt megkínáltak borral vagy szörppel. Először a vőfélyt kínálták, de a tálca a tele pohár le volt borítva. Úgy kellett a tálcat megfordítania a pohárral, hogy ki ne folyjon az ital. Mondott egy köszöntőt, és ha befejezte az ivást, a zenész felemelte a kalapot jelnek, és tust játszottak. Azután minden egyes vendég mondott egy pár szót, „éljen az ifjú pár, vagy pfifát, vagy nem kívánok egyebet, csak egy tucat gyereket”, és még ehhez hasonlókat. Némely férfi sokáig ivott, mert addig szólt a zene, míg a poharat le nem tette. Ha ezen túlvoltak, jött az előrekérés.

Bejött a vőfély kalappal, levette, s megállt a menyasszonyi asztal előtt és elmondta a köszöntőt.

Menyasszony kikérés vacsora után

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Szép menyasszony neked mondtam már sok szépet,

Öröközöld mondatok itt most új értelmet nyernek.

A vőlegény megkért, hogy ezen a szép napon

Kísérjelek végig gyönyörű utadon.

Én e kérésnek örömmel tettem eleget,

Isten házáig boldogan vezettelek.

Most én kérem meg ifjú férjedet

Ő is vigyázva fogja kezedet.

Ma zeneszó kísért el utadon,

De sokszor lesz bizony kísérőd a fájdalom.

Ma sok-sok vendég figyelte léptedet,

De később egyedül kell viselned a terheket.

Gondolom, hogy már eljött az ideje,

Hogy menyasszonyi táncra kérjelek ki ide.

Ezért hát megkérdem a násznagyuraktól, násznagyasszonyoktól,

Koszorúslegényektől és leányoktól, előre bocsássák –e a menyasszonyt.

NEM!

Ahogy kértem először úgy kérdem másodszor, násznagyuraktól, násznagyasszonyoktól, koszorúslegényektől és leányoktól, előre bocsássák- e a menyasszonyt?

NEM!

Ahogy kértem másodszor úgy kérdem harmadszor, násznagyuraktól, násznagyasszonyoktól, koszorúslegényektől és leányoktól, és az összes meghívott vendégtől, előre bocsássák- e a menyasszonyt?

IGEN!

Szép menyasszony ettél-e ittál-e,

ha igen, úgy állj fel Isten nevében

Te szép vagy és barna, állj fel a padra!

Következzék hát az utolsó próba,

tekints balra és lépj fel az asztalra,

Onnan két ölelő karomba.

Díszre vagy te ma e háznak,

menyasszonyi táncra várlak!

A vőfélyjel kettőt-hármat fordult, majd az átadta a keresztmamáinak. Minden táncoló visszaadta a vőfélynek. Ekkor még csak a legközelebbi rokonok táncoltak. Közben a fiatal legények megpróbálták ellopni a menyasszonyt, azonban a vőfély vigyázott rá, hiszen őrá volt bízva a lány. Utolsóként a vőlegény táncolt a menyasszonnyal. Ezután vége volt a vacsorának, és a vendégek indultak haza átöltözni. Az ajtóban a szülők álltak és mindegyik adott az általa meghívott családoknak süteményt (régen papírzacskóba).

Este 8- 9 óra tájban a vendégek visszaértek táncruhába és kényelmes cipőbe. Amíg távol voltak, addig kivitték az asztalokat a teremből, csak a zenészek dobogója elé állítottak egy asztalt borral, üdítővel.

Ennek is volt a szerepe. Tánc közben ugyanis a párok meg-megálltak inni, s az ilyen szünetekben a zenészek tust játszottak, a párok pedig fizettek a további zenéért. A zenekar a háziaktól nem kért semmi más fizetséget.

A visszaérkezett vendégek ekkora hozták magukkal a nászajándékot. Étkészlet, lábas, fazék, éjjeli lámpa, ágyterítő, szent képek, falióra, fejkendő, szita, nyújtófa, gyúrótábla, s megannyi tárgy volt az ajándék. Manapság már borítékot szoktak adni- nem okoz fejfájást, mit vegyenek.

A falusiak nagyon szerettek táncolni. Mindenkit felkértek, nem maradhatott ki senki. A nők is egymással, a gyerekekkel- azok is ott tanultak táncolni. Keringő, polka, gyors polka, csárdás, angol keringő, tangó, mazurka, foxi, és az egyveleg sem maradhatott ki: a gólya, a ritka búza. Sok kíváncsiskodó néző állt az ablakok mögött, akár három-négy sorban is, s lesték a mulatságot!

Jött az éjféli, a lekoszorúzás. A terem közepére öt széket tettek. Középen a menyasszony, jobbról, balról két-két fiatal lány ült égő gyertyával a kezükben. Mögöttük a keresztmamák. Bejött a vőfély kalappal, kezében fakanál, és jött a lekoszorúzás.

Lekoszorúzás

Mélyen tisztelt vendég koszorú,
Ne legyen itt ma senki se szomorú!
Ez a dal, tánc, tréfa, vidámság napja,
Hangozzék fel sok-sok igaz nóta!

Tus

Bármennyire fáj a szívem egyet meg kell tennem,
Szép menyasszony koszorúdat nekem le kell vennem.
Koszorúdtól meg kell válnod akármilyen szép is,
Bármennyire kellemetlen, bármennyire fáj is.
Itt mindenki mámoros ma, itt mindenki boldog,
Menyasszonyunk szép szemében néhány könnycsepp csillog.

Tus

Szép menyasszony, téged nagyon szépen kérlek,
Hallgass meg néhány hasznos intelmet.
Az éjszaka és nappal igen jó barátok,
bánat és öröm sokszor hű pajtások.
Azt mondom én neked nagyon szép az élet,
de lesznek benne komoly nehézségek
Szép menyasszony, te ma rózsát vittél és levelet,
de viszel még az életben bánatos könnyeket.
Szüleidet soha el ne feledd, kérlek,
hálás legyél nekik mert felneveltek téged.
Tanítottak téged sírni, nevetni,
tanítottak téged élni és szeretni.

Tus

Kedves vőlegény, most hozzád is szólok
Neked is boldog esküvői estét kívánok
Te se feledkezz meg szüleidről, kérlek,
Hálás legyél nekik mert ők felneveltek téged.
Jusson eszedbe az édesanya kinek nálad van minden gondolata,
Ki óvott, védelmezett úgy mint senki,
Csókold meg a kezét, mert megérdemli!

Tus

Kedves menyasszony, engedd meg most nekem,
Hogy koszorúdat fejedről levegyem.

Csillogó ékesség barna hajad dísze,
nézd meg, hogy ragyog ezüstös fénye.

Tus- közben leveszik a koszorút

Nézd meg még egyszer most még utoljára
Lidérces e jelkép a búcsúm koronája
Koszorúd az élet múltó adománya,
Vedd fel egyszer most még utoljára.

Tus

Szép menyasszony én most neked azt kívánom,
Életetek viruló mirtuszokból álljon.
Utatokat végig pálma fák övezzék,
Nyugalmat adjanak szép tavaszi esték.

Tus

Kedves menyasszony te vagy a nap dísze,
átviszlek téged a páros életbe.
Kendőt köss a fejedre,
lányból lesz a menyecske!
Ifjú asszony lépd át kalapom,
Menyasszonyi táncra vár az én karom.
Zenészek húzzátok reggelig,
még a vendégeknek kedve telik!
Első tánc az enyém,
második az szülőké, utolsó a vőlegényé.

Minden strófa után felemelte a fakanelat, azzal intett a zenészeknek. Azok mélabús dallamot játszottak, mert a menyasszony elhagyja a vidám ifjúságát. A vers végén piros pöttyös kendőt kötöttek a fejére, majd a vőfély kettétörte a fakanelat és a földhöz vágta. Levette a kalapját, a menyasszony elé tette a földre és a lány átlépte- ezzel kezdődik újra a menyasszonyi tánc.

A menyasszonyi tánc végén ölbe kapta a vőlegény a menyasszonyt, kivitte, és ezzel véget ér a vőfély megbízása.

Ezután ismét behozták az asztalokat, amit addig az udvarban tároltak, és tálalták az éjféli vacsorát. Ez leginkább gulyásleves, becsináltleves (tejfellel volt behabarva) volt, és még pörkölt nokedlivel. Utána megint kivitték az asztalokat.

A vacsora alatt már elkezdtek a férfiak énekelni, a nők segítettek. Az öregek rég csak németül tudtak. A 40-es évektől már magyar nótákat és filmslágereket énekeltek. Éjféli után bejöhettek három darab táncra aki nem volt hivatalos az esküvőre. Általában beküldött egy pár sort a zenészeknek, hogy olvassák fel. Azt írta, hogy messze útról jött éhesen, szomjasan, hozta kosarát, benne edényt, üveget bornak. Volt, hogy megviccelték, és a kosárba csontokat is tettek.

Reggel 6-7 órakor kezdtek hazamenni a vendégek, s 8-9 órára teljesen vége volt a lagzinak. De megint este lett, míg mindent hazahordtak lovaskocsival, és a termet kitakarították a rokonok és barátok.

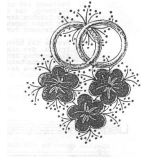
A 70-es évektől már két napig tartott az esküvő azért, mert másnap délelőtt szórakoztak, bohóckodtak. Volt aki beöltözött valamibe, és úgy szórakoztatta a vendégeket. Táncolták a megyagőzöst, párnatácot.

Ha valaki hazament, a zenészek kikísérték az utcára és marsal búcsúztatták, és a fiatalok körbe állva táncoltak.

Az esküvőkön felszolgált ételek nagyon megváltoztak. A régi időkből megmaradt reggelire a hurka, ebédre a tyúklevés májgombóccal, a torma kifőtt húshoz, a savanyúkáposzta, sült kacsza, mákos, diós beigli, a kuglófot özgerinc váltotta fel, a kompóthoz rizskof kuglófformába amit melegen tálaltak, a torta válotta fel. A fánk elmaradt, hólabda (snépaujn), csöröge (králldi) , tolófánk (tuahsara), ezeket délután az udvaron üstben sütötték, gyerek meg körülöttük sertepeltéltek. Mamár annyira változott az étkezés, hogy leírni sem lehet, nemhogy végigkóstolni.

Vecsés 2008-02-19

Kékesi Gergő

1954

1938

1938

kb.1930

kb.1930

kb.1918

kb.1918

1974